

Tartu Ülikooli õpetajahariduse ja haridusteaduste tegevuskava 2021–2025

1. Õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonnas¹ on Tartu Ülikooli (edaspidi: ülikool) kui rahvusülikooli **missioon** vastutada haridusala arengu eest, valmistades ette eetilisi, selge visiooniga, hoolivaid, vastutustundlikke õppe- ja teadustööd tegevaid professionaale, ning esindada ülikooli Eesti haridus- ja teaduspoliitika kujundamisel. Seepärast kindlustame õpetajakoolituse õppekavade ja praktikaasutuste harmoonilise koostöö ning rahvusvahelisel tasemel teaduskoostöö partneritega ülikoolis ja väljaspool ülikooli.

2. Ülikooli õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna **visioon** on olla kõrgelt tunnustatud, teha tipptasemel õppe- ja teadustööd ning pakkuda paindlikke õpiteid ja elukestvat koostöist õpet, toetamaks muutuste juhtimist ühiskonnas. Meie teadlased ja õpetajate õpetajad on elukestva ja koostöise õpikogemuse loomisel ning õppimisest rõõmu tundvate ja oma õpiteed kujundavate õppijate ettevalmistamisel eeskujuks.

3. Ülikooli õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonnas seatud missiooni täitmiseks ja visiooni saavutamiseks on selles tegevuskavas sõnastatud eesmärgid, kokku lepitud tegevused eesmärkide saavutamiseks ja sõnastatud näitajad, mille alusel eesmärkide saavutatust hindame. Tegevuskava kajastab eesmärke, mille puhul loodame kiiret arengut, tegevusi, mida soovime alles alustada või ellu viia senisest intensiivsemalt või ulatuslikumalt, ning näitajaid, mis on kooskõlas eesmärkidega, aga mille kohta andmete kogumine on ka tähenduslik. Kõige üldisemalt on ülikooli õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna sihid 1) tagada piisav õpetajate järelkasv, 2) tugevdada haridusteaduste taset ja suurendada akadeemiliste töötajate hulka, 3) tagada säilenõtkus, mis võimaldab tõhusat koostööd ülikoolis ja ülikooliväliste partneritega ühiskonnas oluliste probleemide paindlikul ja tulemuslikul lahendamisel. Nende sihtide saavutamisel on väga oluline tihe koostöö Tallinna Ülikooli ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

4. Tegevuskava perioodiks kokku lepitud eesmärgid, tegevused ja näitajad on esitatud neljas teemavaldkonnas: teadustöö, õppetöö, inimesed ja organisatsioon ning mõju ühiskonnas. Iga tegevuse kohta koostatakse eraldi tegevusplaani, milles täpsustatakse vajalikku eelarvet ja vastutajaid. Tegevusplaan hindab ja need kiidab heaks Pedagogicum nõukogu, kes kinnitab ka nende rakendamiseks vajalikud vahendid.

I. Teadustöö

5. Teadustöö üldine eesmärk on tagada kõrgel tasemel haridusteaduslikud uuringud ja koostöö ülikooliväliste partneritega. Täpsemalt keskendutakse järgmistele **eesmärkidele**:

---

¹ Siin dokumendis ei vaadelda õpetajakoolituse ja haridusteaduste valdkonda ülikooli struktuuriüksusena, vaid õppe- ja teadusalana.

- 5.1. teadus- ja arendusuuringuid tehakse koostöös alus-, üld- ja kutseharidusasutustega;
- 5.2. teadus- ja arendusuuringuid tehakse rahvusvahelises koostöös tippülikoolide ja tippteadlastega;
- 5.3. haridusteaduse doktoriõpe on kõrgel tasemel ja tulemuslik ning tagab Eestis piisava järelkasvu õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonnas.

6. Eesmärkide saavutamiseks on kokku lepitud järgmised **tegevused**:

- 6.1. moodustame teadusrakud (uurimisrühmad), mis ühendavad teemapõhiselt ülikooli akadeemilisi töötajaid ja meie partnereid, kelle üks identiteetidest on olla haridusvaldkonna uurija;
- 6.2. loome süsteemse ülevaate haridusteaduste valdkondadest ja teadusrakkude jagunemisest nende vahel. Kui mõni suur ja oluline valdkond on katmata, siis kavandame ühiselt inimeste värbamist või ümberõpet selle valdkonna väljaarendamiseks;
- 6.3. teadusrakud otsivad innovatsioonikoolide seast ühe partneri, kelle juurest kaasatakse oma meeskonda töötaja(d), kellega kohtutakse korrapäraselt ja viiakse ellu mõlemale poolele kasulikke ideid;
- 6.4. koostame ülevaate oma partnerülikoolidest (teadusprojektides ja viimasel viiel aastal avaldatud artiklites, mis kajastuvad Web of Science'i andmebaasis), kes on praegu Times Higher Educationi (THE) või Quacquarelli Symondsi (QS) valdkondlikus pingereas meist kõrgemal, ning töötame välja kava tihedama koostöö loomiseks mõne ülikooliga, kelle puhul on hea potentsiaal koostööd laiendada. Korraldame meie haridusteadlaste visiite teaduskoostöö edendamiseks nende juurde ja kutsume nende töötajaid endale külla;
- 6.5. alustame vastavalt ülikooli doktoriõppe reformile haridusteaduse doktoriõppe programmi, mille osaks on haridusteaduse ja loodusteadusliku hariduse eriala, ning töötame selle nimel, et avada uusi erialasid humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna ning meditsiiniteaduste valdkonna haridusteaduslikke töid tegevatele doktorantidele. Korraldame neile ühiseid seminare ja muid teadlaste kogukonda tugevdavaid üritusi;
- 6.6. pakume partneritele võimalust tulla teadmussiirdedoktorantuuri. Teeme tihedat koostööd haridusasutustega, et nende töötajatel oleks võimalik doktoriõppes paindlikult osaleda ja et nende õpingute osaks olev teadustöö toetaks nii haridusasutuse kui ka laiemalt valdkonna arengut.

7. Eesmärkide saavutatuse hindamiseks kasutatakse järgmisi **näitajaid**:

- 7.1. uute ülikooliväliste teadustöösse kaasatud inimeste arv;
- 7.2. 10% maailmas enim viidatud teaduspublikatsioonide hulka kuuluvate publikatsioonide osakaal;
- 7.3. protsent baasfinantseerimisel arvestatavatest teadusartiklitest, mis on avaldatud koostöös autoritega ülikoolidest, mis on THE või QS-i ülikoolide valdkondlike pingeridade põhjal haridusteaduste valdkonnas kõrgemal kui Tartu Ülikool;
- 7.4. nominaalaja ja lisaks kahe aasta vältel oma doktoritöö kaitsnud doktorantide arv õpetajahariduse ja haridusteaduste eri valdkondades.

II. Õppetöö

8. Õppetöö üldine eesmärk on tagada lõpetajate arvu kasv ja tegevõpetajate professionaalse arengu võimalused vastavalt riiklikele vajadustele, säilitades õppetöö parima kvaliteedi.

Täpsemalt keskendutakse järgmistele **eesmärkidele**:

8.1. õpetajahariduse visioon on ühiselt kokku lepitud ja tagab õppetöö (sh taseme- ja täiendusõpe) teaduspõhisuse, lõpetajate suure erialase pädevuse (hoiakud, teadmised ja oskused) ning üliõpilaste ja vilistlaste rahulolu õppetöö taseme ja õpitu rakendamise võimalustega praktilal ja erialasel tööl;

8.2. süvendame koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga ülikooli suutlikkust õpetada suuremat hulka õpetajakoolituse üliõpilasi ja kasvatame õpetajakoolituse vastuvõttu, et tagada õpetajakutset andvate õppekavade lõpetanute arvu suurenemine;

8.3. õppejõud on elukestva õppe edendajad ja oma ala professionaalid;

8.4. tegevõpetajad saavad paindlikult omandada pädevusi, mida on vaja ühiskonnas toimuvate muutustega kaasaskäimiseks.

9. Eesmärkide saavutamiseks on kokku lepitud järgmised **tegevused**:

9.1. kujundame õpetajahariduse ühise visiooni ja alusväärtused ning edendame õpetajahariduse üldpõhimõtteid üldiste ja valdkondlike visiooniseminaride kaudu. Seminaride käigus kavandame õpetajahariduse arengusuundade ja õpetajate professionaalsuse toetamise viise, töötame välja praktika kontseptsiooni (valdkondlikud aineseminarid ja ainealase pedagoogika seminarid ning üldised seminarid üldpedagoogiliste teadmiste kohta) ja võtame kasutusele läbimõeldud haridustehnoloogilised lahendused;

9.2. arutame õpetajakoolituse alusmooduli ja praktikaainete teaduslikud alused läbi laiemas rühmas. Koostame ülevaate, kuidas ülikooli haridusteadlaste avaldatud töid süsteemselt ainekursustel kasutada. Arutame, kuidas uurimismeetodite aineid üleülikooliliselt õpetada ja kes peaks seda tegema;

9.3. kaasame üliõpilasi teadusrakkude tegevusse teadusartiklite kaasautorina või teadusprojektide meeskonnaliikmena;

9.4. loome võimalused nii õppijate kui ka õppejõudude paindlikuks õppetööks (arvestades eelarve- ja tööjõuvõimalusi) ja tõhustame kommunikatsiooni paindlike võimaluste kasutamiseks. Töötame välja mikrokraadiprogrammid õpetajatele ja haridusjuhtidele vajalike pädevuste arendamiseks;

9.5. otsime võimalusi õpetajakoolituse praktika tasustamiseks, et vähendada ülikooli kulusid;

9.6. kaasame lisavahendeid õpetajakoolituse õppejõudude arvu suurendamiseks, värbame uusi õppejõude ja toetame nende professionaalset arengut;

9.7. pakume õpetajakoolituse õppejõududele võimalusi oma õpetamisoskuste hindamiseks ja õpetamisalaseid koolitusi ning suuname neid süsteemselt juba toimuvatele koolitustele;

9.8. muudame õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna õppekavade lõputööde kriteeriume kõigis struktuuriüksustes nii, et oleks võimalik ja soodustatud ka lõpetamine teadusartikli alusel. Koostame juhised ja toetava ainekursuse (seminari), mis aitaks kirjutada teadusartikleid lõputöödest või lõputööks;

9.9. lepime ühiskonnas ja karjäärimudelil toimunud muutuste taustal kokku, milliseid pädevusi (näiteks kaasava hariduse põhimõtete rakendamine, erivajadustega õppijate toetamine, tervist ja heaolu toetava õppekeskkonna, -korralduse ja -tegevuste loomine, mitmekeelses ja -kultuurilises õpikeskkonnas õpetamine, haridustehnoloogia kasutamine, kaugõppes õpetamine, koostöine õppimine ja koosõpetamine, kestliku arengu, võrdse kohtlemise ja ettevõtlikkuse toetamine) õpetajad, tugispetsialistid, haridusjuhid jt haridusvaldkonna spetsialistid vajavad. Arendame ühiskondlikke muutusi ja uut karjäärimudelit järgides süsteemselt professionaalse arengu võimalusi ning pakume neid õpetajatele ja haridusasutuste meeskondadele.

9.10. töötame välja metoodika, kuidas koguda üliõpilastelt, vilistlastelt ning koolide ja lasteaedade juhtidelt tagasisidet õpetajate jt haridusvaldkonna spetsialistide ettevalmistuse kohta ülikoolis. Rakendame seda metoodikat ja kasutame tagasiside analüüsimise tulemusi valdkonna arendustöös.

10. Eesmärkide saavutatuse hindamiseks kasutatakse järgmisi **näitajaid**:

10.1. õppekavade või erialade lõpetajate arv eraldi klassiõpetajate, lasteaiaõpetajate, aineõpetajate, eripedagoogide ja logopeedide kaupa;

10.2. nende akadeemiliste töötajate osakaal, kes osalevad oma õpetatava valdkonna teadusraku töös (sh uurimisprojektides, üliõpilastööde juhendamisel, teadusartiklite avaldamisel);

10.3. nende õppeainete osakaal, mida on võimalik üliõpilase tausta arvestades läbida eri viisidel (nt erinevad iseseisvad tööd tegevõpetajana töötavatele ja mittetöötavatele üliõpilastele);

10.4. nende magistriõppekavade osakaal, kus lõputöö alternatiiviks on üliõpilase teaduspublikatsioon (ETIS-e klassifikatsioon 1.1., 1.2. või 3.1), mille puhul ta on esimene või teine autor;

10.5. teadusrakkude tegevusse kaasatud üliõpilaste arv (sh projektimeeskonna liikmena või teadusartikli autorina);

10.6. ühiskonnas toimuvate muutuste põhjal loodud professionaalse arengu võimalusi kasutanud tegevõpetajate arv;

10.7. üliõpilaste rahulolu õppeainete õpetamisega õpetajakoolituse alusmooduli ning valdkonna- ja ainedidaktika mooduli ainetes;

10.8. vilistlaste ning koolide ja lasteaedade juhtide hinnang õpetajate jt haridusspetsialistide ettevalmistuse kohta ülikoolis.

III. Inimesed ja organisatsioon

11. Inimeste ja organisatsiooniga seotud üldine eesmärk on tagada kõigi valdkonna akadeemiliste töötajate kuulumine teadusrakku ja ühtekuuluvustunne. Täpsemalt keskendutakse järgmistele **eesmärkidele**:

11.1. toetame teadusrakkude ja nende liikmete professionaalset arengut;

11.2. õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna töötajate töökoormus on mõistlik ja ülesanded on tasakaalus;

11.3. ülikooli õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna meeskonnal on tugev ühtekuuluvustunne ja ülikooli neljas valdkonnas tegutsevad õpetajahariduse ja haridusteaduste identiteediga töötajad ühiselt eesmärkide nimel (akadeemilised ja tugitöötajad toetavad ja tunnustavad üksteist ning teevad vastastikku kasulikku koostööd).

12. Eesmärkide saavutamiseks on kokku lepitud järgmised **tegevused**:

12.1. korraldame õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna ühisseminare ja koolitusi (nt Pedagogicum'i suurseminarid, haridusteaduste konverents, Eesti Haridusteaduste Ajakirja numbreid, ülikooli teadlaste avaldatud teadusartikleid ning õppe-, arendus- ja uurimisprojektide tulemusi tutvustavad seminarid);

12.2. korraldame akadeemiliste töötajate enesetäiendamise eesmärgil ühiseid õppe- ja kogemusvahetusreise;

12.3. teeme eri projektide raames ülikooli valdkondade vahelist koostööd;

12.4. analüüsime õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna töötajate töökoormust ja ülesannete tasakaalu ning teeme soovitusi koormuse mõistlikkuse ja tasakaalu suurendamiseks;

12.5. tõstame esile ja tunnustame valdkonna silmapaistvaid töötajaid, esmaklassilist tööd ja tulemusi.

13. Eesmärkide saavutamiseks hindamiseks kasutatakse järgmisi **näitajaid**:

13.1. töörahulolu küsitluse käigus kogutavad andmed professionaalse arengu toetuse, töökoormuse, ülesannete tasakaalu ja ühtekuuluvustunde kohta;

13.2. õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna töötajate fookusgrupi intervjuudes kogutud tagasiside.

IV. Mõju ühiskonnas

14. Et suurendada valdkonna mõju ühiskonnas, keskendutakse järgmistele **eesmärkidele**:

14.1. ülikooli haridusteadlased ja õpetajakoolitajad aitavad tõstatada ja lahendada ühiskonnale olulisi probleeme.

14.2. populariseerime tõhusalt õpetajahariduse ja -ameti ning haridusvaldkonna uurimistemasid.

15. Eesmärkide saavutamiseks on kokku lepitud järgmised **tegevused**:

15.1. teeme vastastikku kasulikku koostööd ülikooliväliste partneritega (koolid, lasteaiad, teised ülikoolid, poliitikakujundajad, ettevõtted);

15.2. teeme süsteemset koostööd vilistlaste, haridusalgatuste eestvedajate, koolide-lasteaedade ja teiste asutustega;

15.3. loome taskuhäälingu, kus jagame häid kogemusi selle kohta, kuidas on üles ehitatud rahvusvaheline koostöö, millised on meie teadustöö projektid ja nende tulemused, doktoriprojektid ja nende tulemused, võimalused koostööks meie teadusrakkudega ja õpinguteks ülikoolis;

15.4. levitame oma teadusrakkudes loodud teadmused süsteemselt Eestis ja rahvusvaheliselt;

15.5. populariseerime süsteemselt õpetajaharidust ja ametit.

16. Eesmärkide saavutatuse hindamiseks kasutatakse järgmisi **näitajaid**:

16.1. koostööprojektidesse panustanud partnerite arv ja heterogeensus;

16.2. koostööpartnerite hinnang ülikooli õpetajahariduse ja haridusteaduste valdkonna partneritega tehtud koostöö kasulikkuse kohta;

16.3. üleriigilistes (arengukavade, õppekavaarenduse, kutsestandardite jm) tööühmades viimase kahe aasta jooksul keskmiselt aastas osalenud inimeste arv;

16.4. Eesti ja rahvusvahelistel konverentsidel ning seminaridel esinetud kordade arv;

16.5. eestikeelsetes teadusväljaannetes publitseeritud artiklite arv;

16.6. eestikeelsete publitseeritud õppematerjalide arv.